

Milica Bakić-Hayden, *Варијације на тему 'Балкан'*, Институт за филозофију и друштвену теорију – И. П. "Филип Вишњић", Библиотека *Fronesis*, Београд 2006, 161 стр.

Књига *Варијације на тему 'Балкан'* прва је монографија др Милице Бакић-Хејден (Milica Bakić-Hayden) објављена на српском језику. У питању је збирка текстова који су најчешће изворно писани на енглеском језику (неки од њих су и раније објављени, између осталог у страниј научној периодици, пре свега у *Slavic Review*), и радова који су адаптирани и први пут објављени у овој књизи. Ова монографија представља синтетички преглед истраживања ауторке од краја 80-их година прошлог века до данас. Као што и сам наслов књиге говори, ради се о текстовима који се директно баве нашим поднебљем, где се као један од циљева истраживања, као што сама ауторка наводи, јавља самоафирмација тог поднебља, и успостављање дијалога на основу узајамног познавања и уважавања.

Истраживања представљена у овој књизи могу се подвести под широко подручје постколонијалне друштвене и културне анализе интердисциплинарног карактера, које је од посебног интереса за социо-културну антропологију, посебно домаћу, с обзиром да је централна тема истраживања систем културне репрезентације нашег региона и унутар нашег региона. Предмет истраживања ауторке је, пре свега, идеја Балкана у дискурсима (јавним и академским) и на Западу и на самом Балкану. Слика/слике Балкана ишчитавају се кроз текстове у овој књизи у оријенталистичком кључу, иницијално формираном познатом Саидовом студијом, а који је и теоријски и регионално доживљавао интерпретације од стране многих истраживача, па и саме ауторке *Варијација на тему 'Балкан'*.

У књизи се након предговора домаћем читатељству даје прелудиј истраживањима у виду адаптираног и проширеног текста из *Борбе* из 1990.г. (*Балкан између менталитета и сензибилитета*), након којег се хронолошки нижу поглавља књиге како су настајала: анализа симболичке географије у јавним дискурсима (у време настанка текста још живуће) Југославије (*Оријенталистичке варијације на тему 'Балкан'*), и студија о интерном оријентализму и балканизму у бившој Југославији, са експликацијом тезе о "гњежђењу" или репродукцији оријентализма (*Репродукција оријентализма: пример бивше Југославије*). Први део књиге који је настајао у доба разбуктавања и одвијања кризе и ратова у земљама бивше Југославије, анализира кроз текстове реторику у југословенским (а убрзо потом постјугословенским) државама кроз призму оријенталистичке парадигме, и осим што представља истраживачки подухват спроведен кроз одређени академски дискурс, истовремено је и својеврсно сведочанство о Балкану прве половине 90-их године кроз визуру ауторке која сукцесивно прати дешавања у поменутом периоду. Поглавља која

следе су подсећање на, и истраживање, првог европског "Другог", Византије (*Балкански 'бизантизам' или шта је то тако византијско на Балкану?*), те текстови о женском монаштву (*Двоструко запостављене: женско монаштво на Балкану*), представама о Косову (*Косово: ванвремена метафора сред временитог призивања*) и варијације на тему три балканска града (*Сва наша царства или како се изједначити са разликама*).

Књига др Милице Бакић-Хејден значајна је из неколико разлога. Први пут су на нашем језику објављене неколике студије које су оствариле знатан утицај на балканистичка истраживања на Западу, међу којима и текст са елборацијом тезе о репродукцији оријентализма која је у западним академској заједници наишла на приличан одјек. Читалачкој публици у нашој земљи овом књигом су дати на увид радови који су међу првима који се Балканом, и уопште овим подручјем, баве у оријенталистичком кључу. За нашу етнологију/антропологију од значаја су и истраживања која кроз иновативну парадигму проучавају религију, религиозност и верске организације на нашем простору, те на нов начин приступају питању империјалног културног наслеђа на Балкану (са посебним освртом на наслеђа царстава са Босфора, византијског и отоманског). *Варијације на тему 'Балкан'* тако етнологима-антрополозима у Србији нуде и нове теоретске увиде у проучавање културе, и нове теме и етнографије са балканских простора.

Срђан Радовић
srdjan@europa.com

Glasnik Etnografskog instituta SANU LV (1)

Glasnik Etnografskog instituta SANU br. 55, sveska 1 (glavni i odgovorni urednik Dragana Radojičić) iz 2007. godine, na 271 stranici donosi radove antropologa i istraživača iz srodnih disciplina iz Srbije, Bugarske, Grčke, Južne Afrike i Severne Irske. Međunarodni uređivački odbor središnjeg naučnog časopisa iz oblasti etnologije/antropologije u Srbiji, odlučio je da, usled sve većeg interesovanja i broja prijavljenih radova, *Glasnik* od 2007 g. izlazi u dve sveske godišnje (osim prve sveske, iz štampe je izašla i druga sveska *GEI LV*, uglavnom posvećena šezdesetoj godišnjici Etnografskog instituta, i one su, osim u štampanom obliku, dostupne i u elektronskoj formi na mrežnoj stranici Instituta). Osamnaest radova podeljeno je na segmente *Originalni naučni radovi* i *Pregledni članci*, a *Glasnik* donosi i tri prikaza – u ovom izdanju *GEI* zastupljeno je ukupno je 22 autora. Tekstovi na srpskom jeziku popraćeni su opširnijim rezimeima na engleskom, a objavljeni su i autori (i domaći i strani) koji pišu na engleskom i bugarskom jeziku.